

POVIJESNA GRAĐA

POVIJESNA GRAĐA¹

I.

ŠKOLSKI I NASTAVNI RED

za pučke učione u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

II.

Ustrojni statut

za preparandije u Hrvatskoj i Slavoniji.²

Naredbe, proglašene u komadu XXIV. „Sbornika zakonah i naredabah valjanah za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju“ pod br. 50. i 51., izdanu i razposlanu dne 19. kolovoza 1875.

Službeno izdanje.

U Zagrebu 1875.

Tiskara „Narodnih Novinah“.

Naredba

kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 14. srpnja 1875. br. 2947.,

kojom se ustanovljuje školski i nastavni red za pučke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

Na temelju §. 195. zakona od 14. listopada 1874. ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji nalazi kr. zemaljsko-vladni odjel za bogoštovje i nastavu radi provedbe odnosnih ustanovah pomenutoga zakona izdati niže sljedeći „školski i nastavni red.“

Ovaj školski i nastavni red stupa u kriepost od dne 1. listopada 1875.

Ivan **Mažuranić** s. r.

1 U ovom broju donosimo prijepis tri naredbe donesene na temelju *Zakona od 14. listopada 1874. ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji*. Prijepis Zakona i popratni tekst Sonje Gaćina Škalamera „Zakon o pučkim školama i preparandijama u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji iz 1874. godine“ objavljeni su u broju 13 (2014.) *Analza za povijest odgoja*, str. 99-133 (nap. ur.).

2 Ustrojni statut za preparandije ne donosimo u ovom broju, a naslov je naveden radi vjernosti prijepisa naslovne stranice (nap. ur.)

Školski i nastavni red za pučke škole u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

I. O polazku škole.

§. 1.

Radi pazke nad urednim polaženjem škole ima občinski školski odbor (§. 146. šk. zakona) svake godine i to bar osam danah prije početka školske godine uručiti predstojniku škole (učitelju ili ravnajućemu učitelju) točan popis svih školskih sposobnjakah dotičnoga školskoga kotara.

Kojim se načinom popis školske djece obavljati i pregled o toj djeci voditi ima, ustanove o tom sadržane su u posebnoj naredbi o polazku škole.

§. 2.

Obvezanost na polazak škole nastaje navršenom sedmom godinom (§. 44. šk. zakona). U školu se ipak mogu primati i takova djeca, koja su šestu godinu navršila, ako su inače tjelesno i duševno dostatno razvijena, i ako to bude dopuštao prostor škole i obzir na ustanovljeni zakonom broj učenikah.

Djecu izpod navršene šeste godine primati u školu strogo se zabranjuje.

§. 3.

Nijedno diete nesmije bez dovoljne izprike i temeljita razloga niti jedne ure izostati iz škole.

§. 4.

Potanje ustanove o školskih izostatcih te njih kontroli i kaznah sadržaje posebna naredba o polazku škole.

II. O vremenu obuke.

§. 5.

Školska godina traje deset mjesecih te počima pravilno 1. listopadom. — Nu obzirom na posebne okolnosti pojedinih miestah može županijski školski odbor na predlog dotičnoga občinskoga školskoga odbora i saslušavši mnijenje županijskoga školskoga nadzornika dozvoliti, da se školska godina inače započme i dovrši.

Glavni praznici traju ukupno dva mjeseca. Po selih i drugih mjestih, kojih se, pučanstvo poljodielstvom bavi, ostavlja se podieljenje toga vremena na više odsiekah, prama naravi onih poljodielstvenih radnjah, občinskim školskim odborom uz odobrenje županijskoga školskoga nadzornika, koji će paziti na to, da se tom razdiobom ukupno za glavne praznike dozvoljeno vrieme neprekorači.

§. 6.

Sedmične praznike ustanovljuje občinski školski odbor prama mjestnim okolnostim, i to ili jedan cieti dan ili dva, po mogućnosti jednako razstojna popoldana.

§. 7.

Ob ostalom praznovanju tečajem školske godine radi crkvenih blagdanah i drugih prigodah izdati će zemaljska vlada posebnu naredbu, sporazumiv se prije s dotičnim oblastni crkvenima.

§. 8.

U koju uru ima svakdanja obuka započeti i dovršiti se, ustanovit će obćinski školski odbor prama mjestnim okolnostim; samo što se tom ustanovom nesmije prikratiti propisani broj učevnih urah.

§. 9.

Obvezanost na polazak škole traje pet godinah, neračunajuć ovamo opetovne obuke (§. 45. šk. zak.).

Ob iznimnom odpustu iz škole već poslie četvrte godine polazka sadržaje potrebite ustanove naredba o polazku škole prama §. 48. šk. zakona.

III. Ob odpustu iz škole.

§. 10.

Pošto koje diete propisano vrieme u Školi probavi, ima mu se izdati „odpustnica“ (polag formulara A.), i to bezplatno.

Razlog, s kojega se djetetu i poslie petgodišnjega polazka učione može uzkratiti polaznica, te ono pridržati i na dalji polazak škole, naznačen je u §. 24. naredbe o polazku škole.

Učini li se roditeljem ili njihovim zamjenikom takovo uzkraćenje polaznice krivičnim, vlastni su tražiti posebno izpitivanje djeteta, i taj izpit imat će se obaviti načinom, naznačenim u §. 23. naredbe o polazku škole.

§. 11.

Ako je koje diete umom ili tielom tako slabo, da se nije nadati, da bi i duljim polazkom škole moglo učiniti u nauku žudjeni napredak, ima se takovu djetetu izdati odpustnica, ali se u njoj ima naznačiti i razlog, zašto mu je ipak izdana.

§. 12.

Djeca, koja se kod kuće podučavaju, moraju se koncem svake školske godine izpitu na kojoj javnoj školi podvrći te se svjedočbom o tom izpitu izkazati pred obćinskim školskim odborom (§. 51. školskoga zakona).

Za svaki takov izpit imaju roditelji privatnoga učenika platiti pristojbu od četiri (4) for. a. vr., od koje kod jednorazrednih učionah pripada jedna trećina učitelju vjere a dvie trećine učitelju ostalih predmetah; kod višerazrednih pako učionah jedna četvrtina učitelju vjere, jedna ravnajućemu, a dvie razrednomu učitelju.

Veoma siromašne učenike može obćinski školski odbor osloboditi od plaćanja izpitne pristojbe. Ovo valja osobito za onu djecu, kojih su roditelji radi samotnoga i od škole udaljenoga stanovanja prisiljeni svoju djecu dati kod kuće privatno podučavati.

§. 13.

Odpustnicom školskom nisu dužna izkazati se ona djeca, koja za vremena školske obvezanosti polaze koji viši učevni zavod, zatim ona, koja su radi kakove duševne ili tjelesne mane budi privremeno budi posvema od polazka učione oproštena.

§. 14.

Odpustnicu izdaje učitelj, te ju kod jednorazrednih učionah podpisuje uz njega i mjestni školski nadzornik; kod višerazrednih pako učionah supodpisuje ju mjesto školskoga mjestnoga nadzornika ravnajući učitelj.

Učenici odušteni iz škole imaju se upisati u posebnu za to priredjenu maticu, koja se ima držati u pohrani kod občinskoga školskoga odbora. Isto se tako ima svaki takov odpust zabilježiti i u školsku maticu.

§. 15.

Odpustnice, koje se izdaju učenicom javnih školah, imaju sadržavati sljedeće naznake:

- a) Ime, prezime, dobu, vjeroispovjed i rodno mjesto učenikovo;
- b) kako je dugo polazio školu;
- c) red iz čudorednosti i red iz marljivosti;
- d) red iz pojedinih učevnih predmetah; napokon
- e) opazku, da je odpustnik udovoljio zahtjevom zakona školskoga, te da je s toga iz škole odušten.

Svjedočbe privatnih učenikah (§. 12. ovoga školsk. i nastavnoga reda) imaju sadržavati sve što i odpustnice javnih učenikah; samo što se u njih nebilježi trajanje školskoga polazka te red iz čudorednosti i marljivosti.

§. 16.

Polazak učione bilježi se u svjedočbah oznakami:

veoma marljiv, marljiv, prekidan i nemaran; — čudorednost bilježi se izrazi: veoma pohvalna, pohvalna, zakonom primjerena, bezprikorna i ne bez prikora poradi ...; napredak u pojedinih predmetih označuje se sa: veoma dobar, dobar, dovoljan, srednji i slab.

IV. O školskom z a p t u.

§. 17.

Pošto je pučkoj školi zadaćom, da djecu religiozno i čudoredno odgaja, a uz to i u potrebitom za građanski život obćem znanju i umienju podučava (§. 1. šk. zak.), služit će se učitelj svimi zakonom dozvoljenimi i pedagojski prokušanimi sredstvi, da od djece uzgoji valjane članove crkvi i državi, budeć i učvršćujuć u njih pravu nabožnost i čistu čudorednost ter podtičuć i ukriepljujuć ih u čuvstvih dužnosti i poštenja, građanske zajednice i ljubavi prama domovini i vladaru.

§. 18.

Učitelj je dužan pridržavati učenike na čistoću i red ne samo na tielu i odielu, nego i oko njihovih i školskih učilah i ostaloga pokućtva školskoga.

§. 19.

Djeca bolujuća od kakove priljepčive ili inače ogavne bolesti, nesmiju, dok bolest traje i pogibelj priljepa nemine, polaziti škole.

Potanje za takove slučajeve ustanovljuje naredba o školskoj upravi (§. 25.).

§. 20.

Učenici moraju u određeno vrieme dolaziti u školu te se iz nje nesmiju udaljivati bez naročite dozvole učiteljeve.

§. 21.

Iza dvijuh urali nauka ima se učenikom dozvoliti odmor od 10. časovah, koje vrieme neka im bude dopušteno provesti — gdje bude moguće — ili razredimice ili odjelimice izvan sobe školske. Gdje pako to nebude moguće, valja im u samoj sobi školskoj dozvoliti tjelesno kretanje prema propisom sobne gimnastike.

Djeci prvoga i drugoga razreda ima se već iza prve ure nauka dati odmor od 5 časovah.

§. 22.

Odgojna sredstva imaju se upravljati s osobitim obzirom na razlikost značajevah pojedine djece. Kazne nesmiju nikada vriedjati ćudoredno ćuvstvo niti u pogibelj stavljati zdravlje učenikah.

§. 23.

U pučkoj školi rabiti će sliedeća disciplinarna sredstva: pohvala, nagrada, opomena, ukor, stajanje u klupi, stajanje izvan klupe, pridržanje djeteta poslie nauka u školi na kraće ili duže vrieme pod nadzorom učiteljevim i uz kakovu duševnu radnju; poziv djeteta pred učiteljsku konferenciju, a na školah s jednim učiteljem pred mjestnoga školskoga nadzornika ukora radi; privremeno a po okolnostih i stalno premještenje iz višega razreda u niži; napokon privremeno izključenje iz škole.

Privremeno se može diete izključiti iz škole samo iznimice, i to u slučaju, ako bi dalje druženje s njim moglo biti opasno ćudorednosti ostalih učenikah. To pako izključenje može izreći samo občinski školski odbor, i to na obrazloženi predlog učitelja, a u školah sa više učiteljah na predlog učiteljskoga sбора.

§. 24.

Roditelji ili njihovi zamjenici dužni su djecu privremeno iz škole izključenu dati privatno podučavati, te ako to propustiti učine, ima se proti njim postupati po ustanovah §. 49. i 51. školsk. zakona.

§. 25.

Učitelj je dužan, povjerenu si mladež nadzirati i izvan škole, na koliko mu to bude moguće.

§. 26.

Čim učitelj opazi, da koje diete samovoljno počme izostajati iz škole, valja mu to odmah prijaviti roditeljem ili njihovim zamjenikom.

V. O dužnostih učiteljah.

§. 27.

Učitelj je dužan preuzete službene dužnosti savjestno vršiti, zakonom i odredbam predpostavljenih oblastih pokoravati se, svake zloporabe svojega naprama školi odnošaja čuvati se i na svu svojoj skrbi povjerenu mladež jednako budnim okom paziti.

§. 28.

U školah, gdje je više učiteljah, moraju oni dobrim skladom i međjusobnim štovanjem nastojati, da si steku javno povjerenje, koje je od glavnih uvietah uspjevanju škole.

Predstojniku škole moraju se svi učitelji, u poslovih službe takodjer vjeroučitelji, pokoravati i njegove naloge točno i savjestno ovršavati.

§. 29.

Učenike ili učenice nesmiye učitelj upotrebljavati za obavljanje poslova, koji se sa školskim zaptom neslažu i sa svrhom nastave nisu u nikakovu savezu.

§. 30.

Kad učitelj bude primoran kazniti, valjat će da mu pri tom sveudilj bude pred očima dužnost i moralna odgovornost njegova. Kazniti će što je moguće redje i obzirnije.

§. 31.

U interesu nastave i odgoja nastojati će učitelj, da izmedju njega i roditeljah učeničkih postoji potrebita sveza i međjusobni sporazumak. Osobito valja da se s roditelji sporazumije onda, kad koje diete više putah štogod sakrivi, radi dogovora, kakova bi se sredstva imala upotriebiti, da se diete popravi.

§. 32.

Učitelju se je starati, da se školske prostorije i školsko pokućstvo svedj čisto i u dobru redu drži. Školske prostorije niti će sam rabiti niti dopustiti, da se rabe u kakove god njihovoj namjeni protivne svrhe. Za štetu u školi od objesti počinjenu odgovarati će onaj, tko ju počini te će ju morat nadoknaditi.

§. 33.

Uztreba li što god na školskom pukućtvu popraviti ili popuniti, obratit će se toga radi učitelj na občinski školski odbor, a ako uztreba i na županijskoga školskoga nadzornika.

§. 34.

Na školah s jednim učiteljem odgovoran je za sav školski poredak sam učitelj. S toga mora on svaki put četvrt ure prije početka obuke u školu doći te pripaziti, da djeca, dolazeć u školu, red drže i da se za obuku valjano priprave. Obuka mora u opredieljeno vrijeme točno započeti i isto tako dovršiti se.

U školah, gdje je više učiteljah, ima se u učiteljskoj sjednici ustanoviti red, kojim će učitelji nadzor učenikah u školi prije početka obuke izmjenice obavijati.

§. 35.

Učitelj se ima za školsku obuku svaki put pomnjivo pripraviti, i navlastito ob izboru zadatakah za pismene radnje prije dobro razmišljati.

§. 36.

Nijedan učitelj nije vlastan obuku bez zakonitoga razloga prekinuti, skratiti ili u vremenu obuke kakovu promjenu na svoju ruku uvoditi.

Isto tako neće se nijedan učitelj smjeti u urah za obuku opredieljenih baviti drugim kakovim poslom, kano izpravljanjem zadaćah, pisanjem štokakovih izkazah, privatnih pisamah itd.

§. 37.

Ako se učitelj iznenada razboli, ima to, gdje je sam, občinskomu školskomu odboru, a gdje ih je više, ravnajućemu učitelju za vremena prijaviti, da se mogu učiniti shodne odredbe.

§. 38.

Dopust do 3 dana može učitelju, ako je pri školi sam, podieliti mjestni školski nadzornik; a na školah sa više učiteljah, podjeljuje mu ga na isto vrijeme ravnajuć učitelj.

Dopust na više od tri, a ne preko 14 danah može podieliti županijski školski nadzornik; dopust pako preko 14 danah ima se putem županijskoga školskoga nadzornika potražiti u zemaljske vlade.

§. 39.

Namjerava li koj učitelj odreći se službe, dužan je to pismeno prijaviti mjestnomu školskomu odboru, i to barem tri mjeseca unapried.

U nikojem slučaju nesmiye učitelj svoje mjesto ostaviti dotle, dok od službe nebude redovito odriešen.

§. 40.

Učitelj, dotično ravnajuć učitelj, odgovoran je za redovito vodjenje potrebnih uredovnih spisah i knjigah.

Svaka škola mora imati:

- a) Školsku spomenicu, u koju se ubilježiti imaju kronologičnim redom svi važniji događaji i promjene tičuće se škole;
- b) školsku maticu (glavni imenik), u koju se upisuju svi školski sposobnjaci s dotičnim opazkama (formular B);
- c) razrednice, odnosno imenike, u koje se bilježi marljivost i napredak učenikah (formular C);
- d) tjednik, u koji se bilježi, što se je svakoga tjedna iz pojedinih predmetali predavao (formular D);
- e) imovnik školskoga pokućstva i učilah;
- f) službeni pečat;
- g) školsku knjižnicu;
- h) sbirku zakonah i naredabah;
- i) imenike opetovničarah.

§. 41.

U imovnik pripisuje učitelj ili ravnajući učitelj svake godine ono, što je tečajem iste godine iz nova nabavljeno, ter izkaz toga prirastka podnosi koncem školske godine občinskomu školskomu odboru zajedno s naznakom onih učilah ili pokućstva, što bi se još nabaviti imalo.

§. 42.

Knjige i ini spisi imaju se po godinah poredani u školskom ormaru čuvati te u slučaju osobne promjene nasljedniku učitelja ili ravnajućega učitelja od zastupnikah občinskoga školskoga odbora uz zapisnik predati.

§. 43.

Ravnajući učitelj nadzire i upravlja nutarnje poslove škole. Osobito mu nadležni dužnost, brinuti se za točno obdržavanje ovoga školskoga i nastavnoga reda. —

Na koliko mu vrieme dopusti, imat će obuci svojih sudrugovah u pojedinih razredih prisustvovati te mane i nedostatke, koje bi opazio, prijateljskim upućivanjem i po potrebi ozbiljnimi opomenami odstranjivati.

U tom pogledu dužni su ga učitelji bez svakoga prigovora slušati. Misli li pako koji učitelj, da se odredbami ravnajućega učitelja zakon ili školski red vriedja, prosto mu je, dapače dužnost mu je, pritužiti se toga radi županijskomu školskomu nadzorniku.

§. 44.

Ako proti kojemu učitelju stigne izvana kakova tužba ravnajućemu učitelju, imat će ju ovaj dotičniku priobćiti te najprije sam nastojati, da se stvar izravna mirnim putem. Učini li se pako ravnajućemu učitelju slučaj po školu mogućim načinom štetonosan, imat će o njem izviestiti občinski školski odbor.

§. 45.

Ako se koji učitelj pri školi sa više učiteljah razboli ili inače u podjeljivanju obuke zapriečen bude, imat će ravnajući učitelj odredbom suplenije ili stegnućem razredah

skrbjeti za to, da obuka nezapne. Gdje se duže trajanje bolesti bude predvidjelo, valjat će se ravnajućemu učitelju uz predlog odnosne liečničke svjedočbe obratiti na županijskoga školskoga nadzornika radi zamjenika bolestnu učitelju.

Ako li pako sam ravnajući učitelj bolešću ili inače u obavljaju svoje službe bude zapriečen, imat će to prijaviti županijskomu školskomu nadzorniku, da mu on odredi zamjenika. —

Na školah s jednim učiteljem ima u takovih slučajevih mjestni školski nadzornik učiniti potrebitu prijavu županijskomu školskomu nadzorniku.

§. 46.

Svi podnesci učiteljah na više oblasti imaju se izručivati ravnajućemu učitelju, koji ili dalje odprema sa svojim izvješćem. Samo pritužbe učiteljah proti samu ravnajućemu učitelju mogu se neposredno podnositi višim oblastim.

VI. Ob učiteljskih sjednicah. (konferencijah.)

§. 47.

Na školali sa više učiteljah saziva ravnajući učitelj redovito svakoga mjeseca po jedan put učiteljsku sjednicu.

Sjednice učiteljske smiju se držati samo u vrijeme, koje nije za nauk opredjeljeno.

Izvanrednu sjednicu može ravnajući učitelj sazvati, kad god to ili sam potrebnim pronadje ili bar dva člana učiteljskoga zbora zatraže.

§. 48.

Članovi sjednice učiteljske jesu svi učitelji, podučitelji i nuzučitelji (pomoćni učitelji) dotične škole.

Ovi posljednji imaju odlučujući glas samo ondje, gdje se radi o njihovih učevnih predmetih ili njihovih učenicah, u ostalom pako imaju samo savjetujući glas.

§. 49.

Učiteljskim sjednicam u obće je ta zadaća, da se učitelji, radi skladna postupanja, o načelih nastave, zapta i uredbe školske, kano i o stanju obuke, ćudorednom vladanju i napredku djece porazgovore i sporazumiju.

§. 50.

U učiteljskih sjednicah može biti govora i o tom, kako da se obća učevna osnova, gledom na nastavne zadatke pojedinim razredom odmjerene, mjestnim okolnostim prilagodi, dotično preinači. Nadalje se u tih sjednicah razpravlja način, kako da se ima postupati s učivom pojedinih predmetah i u pojedinih razredih; vieća se o disciplinarnih načelih i o slučajevih težih kaznah i napokon se odlučuje ob učevnih sredstvih, koja bi se naime od dozvoljenih uvesti i nabaviti imala.

Nu, bi li se odlukami učiteljske sjednice imalo u ičem odstupiti od obćih, za pučke učione ustanovljenih pravilah, neće to biti slobodno prije višega riešenja, koje se od zemaljske vlade ima potražiti putem županijskoga školskoga nadzornika.

§. 51.

Sjednicam predsjedja ravnajući učitelj ili, ako je on zapriečen, poslie njega po imenovanju najstariji učitelj.

§. 52.

U sjednice dolaziti dužni su svi članovi učiteljskoga zbora. Svaki izostatak ima se ravnajućemu učitelju dovoljno izpričati.

O svakoj sjednici vodi se zapisnik, sastavljaju ga pako redomice svi učitelji, a podpisuju svi prisutni članovi učiteljskoga zbora.

Zapisnici čuvaju se u školskoj pismohrani, iza kako su županijskomu školskomu nadzorniku bili predloženi i od njega povraćeni.

§. 53.

Zaključci se stvaraju većinom glasovah. Ako su glasovi jednako podieljeni, odlučuje predsjednik svojim glasom.

Razprave se imaju u sjednicali voditi razborito, mimo i bez svake strasti i osobnosti.

§. 54.

Pojedinim članovom stoji prosto o predmetu viećanja izjaviti posebno mnjenje te zahtievati, da se odnosni sjednički zapisnik odpravi odmah županijskomu školskomu nadzorniku.

Inače se pako sjednički zapisnici, gdje nebude razloga da se odmah odpreme, imaju koncem svakoga školskoga poluljeća predlagati županijskomu školskomu nadzorniku.

§. 55.

Predsjednik je vlastan izvedenje makar većinom glasovah stvorenih zaključakah obustaviti, ako se takovi zaključci po njegovu mnijenju neslažu, s obstojećimi zakoni, ili se protive interesu škole. Nu u takovu slučaju dužan je u županijskoga školskoga nadzornika potražiti čim skoriju odluku o dotičnom predmetu, a medjutim ima se učiteljski sbor držati odredbe predsjednikove.

§. 56.

Svaki član učiteljskoga zbora dužan je točno držati se zaključakah učiteljske konferencije, stvorenih u djelokrugu njezinu.

VII. O školskih razdjelih.

§. 57.

Obće pučke škole imaju 4 razreda (§. 18. školsk. zakona), nu mogu imati jednoga do četiri učitelja (§. 19. školsk. zakona) te se prama broju učiteljah diele i učenici u toliko sobali, koliko ima učiteljah.

Koliko se pako na kojoj školi ima namjestiti učiteljah, ustanovljuje točno §. 20. školsk. zakona.

Lagljega pregleda radi, a osobito radi lagljega razdjeljenja predmeta na ure i dane preko tjedna, diele se škole sa jednim učiteljem u 3 odjela, sa dva učitelja u dva odjela, sa tri učitelja opet u 3 odjela, dotično razreda, a sa 4 učitelja u isto toliko odjelah, dotično razredah.

Kako se pojedini odjeli diele u razrede, vidi se iz pojedinih naukovnih osnovah.

§. 58.

Učenici se uvršćuju u pojedine razrede po dobi i znanju, što su ga jur stekli. —

Po dovršenoj dvanajstoj godini imaju se djevojčice od dječakah, gdje je ikako moguće, odieliti i u posebnih prostorijah podučavati. U gradovih i u drugih većih mjestih valja nastojati, da se i za mladje djevojčice ustroje posebne djevojačke škole (§. 10. školsk. zakona).

§. 59.

Broj urah preko tjedna za svaki pojedini odjel i dotično razred ustanovljuju naukovne osnove s obzirom na §. 15. školsk. zakona.

§. 60.

Premještanje djece iz jednoga razreda u drugi dopušteno je u pravilu samo početkom školske godine.

Djeca, koja se iznimice tečajem školske godine za polazak škole prijave, imaju se najprije (ako nedonesu svjedočbe polaznice) izpitu podvrći, te na temelju dokazana napredka uvrstiti u onaj razred, za koji se pokažu sposobnom.

§. 61.

U školah s jednim učiteljem valjat će učitelju ulagati poglavitu pomnju u to, da svih razredah učenici u isto vrieme budu koristno zabavljeni. Od shodna razredjenja urah (red nauka), koje u svakom razredu izloženo biti ima, zavisit će mnogo uspjeh obuke.

Dopušta se, da učitelj može za pojedine razrede, kojih on u isto vrieme sam nepodučava, upotriebiti starije i bolje učenike (monitore), da s manjimi učenici ili opetuju, ili da ih u onom, što je učitelj već učio, uvježbavaju; ali to ima bivati pod sveudiljnim nadzorom i kontrolom učiteljevom, koji nesmije smetnuti s uma, da je to samo pomoć, a ne posebna nastava, koja bi se posvema smjela povjeriti starijim učenicom.

VIII. O nastavnih ciljih.

§. 62.

Koji se učevni predmeti imaju naučati u obćih pučkih školah, ustanovljuje §. 54. zakona ob ustroju pučkih školah; što pako iz svakoga od tih predmeta dolazi na pojedine razrede, to opredjeljuju naukovne osnove.

Za obuku u vjeri izdati će po ustanovi §. 186. školsk. zakona naukovne osnove dotične oblasti duhovne.

§. 63.

Odredbe duhovnih oblasti koli glede nastave u vjeri toli i glede izvršivanja nabožnih dužnostih priobćivat će zemaljska vlada putem županijskih školskih nadzornikah obćinskim školskim odborom i preko njih učiteljstvu pojedinih školah za ravnanje i obdržavanje.

Pri izvršivanju nabožnih dužnostih dužni su uz vjeroučitelje i svjetski učitelji školsku mladež nadzirati.

§. 64.

Druge, osim propisanih, učevne predmete u pučke škole uvadjeti nije dopušteno. Zaželi li ipak koja obćina, da se i drugi koji predmet prama dokazanoj mjestnoj potrebi u školi nauča, mora obćinski školski odbor propisanim putem potražiti za to posebnu dozvolu u zemaljske vlade.

§. 65.

Pojedine učevne predmete nije u pučkoj školi slobodno naučati samostalno; svi bo propisani predmeti moraju jedan drugoga popunjavati, i s toga u medjusobnu odnošaju i savezu stojati.

Način predavanja (metoda) za pojedine predmete nepropisuje se: nu nadzorni organi imaju na to paziti, da se s metodami neeksperimentuje, nego da se učitelji drže znanošću i praksom priznanih te u županijskih učiteljskih skupštinah prihvaćenih metodah.

§. 66.

Red nauka za svaku pojedinu školu sastavlja učitelj, ako je sam, inače pako učiteljski sbor u svojoj sjednici, te ga podnašaju na odobrenje županijskomu školskomu nadzorniku.

Odobreni red nauka ima se u razrednih sobah izložiti.

IX. Ob izpitih i školskih svjedočbah.

§. 67.

Koncem svakoga polugodišta imaju se na svakoj obćoj pučkoj školi držati javni izpiti (§. 15. školsk. zakona).

Svrha tim izpitom jest, da se roditelji o djelovanju škole i o napredku djece uvjere i interes za školu da se tim putem i u daljih krugovih školske obćine budan drži.

S toga se dani izpita imaju oglasiti načinom za ine javne objave obćnim.

Vrieme izpitom ustanovljuje obćinski školski odbor u sporazumku s učiteljem, dotično ravnajućim učiteljem.

§. 68.

Izpit se na jednorazrednih pučkih školah obdržaje pod predsjedom mjestnoga školskoga nadzornika, a na višerazrednih školah rukovodi ga ravnajući učitelj.

§. 69.

Izpitima imaju prisustvovati po mogućnosti i članovi občinskoga školskoga odbora.

§. 70.

Školske svjedočbe izdaju se samo u slučaju naznačenom u §. 10. ovoga školskoga i nastavnoga reda. Na naročiti i dovoljno obrazloženi zahtjev pojedinih roditeljah ili njihovih zastupnikah mogu se i za vremena školske obvezanosti izdavati svjedočbe polaznice (polag formulara E), u kojih se naročito ima navesti i razlog, s kojega je izdana polaznica.

X. O naučnih i učevnih sredstvih.

§. 71.

Svaka pučka škola mora biti providjena potrebitim pokućtvom te naučnimi i učevnimi sredstvi (§. 8. škol. zakona).

§. 72.

U svakoj školskoj sobi mora osim dovoljna broja klupah biti vješalica za dječje kape, kabanice itd., zatim školska tabla, stol za učitelja i ormar za čuvanje knjigah, pisankah, krede, spužve itd.

§. 73.

Za svaku obću pučku školu imaju se nabaviti barem sljedeća učila:

- a) stjena početnica za čitanje;
- b) slike za zornu obuku;
- c) zemaljska kruglja (globus);
- d) zemljovid: poluobla Europa, austro-ugarska monarkija, trojedna kraljevina i zemljovid sv. zemlje (Palestine);
- e) računalo (ruska makina, šćot);
- f) sbirka risarskili predložakali;
- g) slike za obuku u prirodopisu uz sbirku domaćih prirodninah;
- h) sbirka najpotrebitijih fizikalnih aparatah;
- i) školska knjižnica (§. 95. zakona);
- j) slike i modeli za pouku u metričkom sustavu;
- k) šestar i lineal.

Napokon mora u svakom razredu biti po jedan eksemplar svake u porabi stojeće naučne i učevne knjige.

§. 74.

Svako školu polazeće diete mora imati za se sve za dotični razred propisane školske knjige, pisanke, risanke, zadaćnice i ostale pisaće i risaće stvari.